

Etsinnässä vauvabuumi

Keskustan 10 keinoa syntyvyyden
ja positiivisen väestönkehityksen
tukemiseksi

Keskusta

Etsinnässä vauvabuumi

Keskustan 10 keinoa syntyvyyden ja
positiivisen väestönkehityksen tukemiseksi

Tavoite

Keskusta tavoittelee ihmisten lapsilukutoiveiden toteutumista. Ihmisiä on tuettava perheellistymään ja saamaan niin monta lasta kuin he itse toivovat. Sitoudumme siis tukemaan 10 000 uuden perheen toivoman lapsen syntymistä Suomeen vuosittain.

Keskustalle jokainen lapsi on arvokas. Kunnioitamme ihmisten valinnanvapautta perhesuunnitteluun ja lapsettomuuteen. Pidämme tiukasti kiinni naisten ja lasten ihmisoikeuksista. Tunnistamme perheiden moninaisuuden.

Suomeen tulee palauttaa yhteisöllisyyden arvostus, joka lisää erityisesti perheiden luottamusta siihen, että kaikesta selvitään. Tavoittelemme siis Suomea, jossa myös lähimmäiset ovat mahdollisuuksien mukaan lapsiperheiden tukena. Koska monessa kodissa sukupolvien ketju on katkennut, myös naapureilla ja lähiyhteisöillä on entistä isompi merkitys perheen arjessa.

Tämä on uutta, modernia perhepolitiikkaa, joka pitää Suomen hyvänä yhteiskuntana kaikille.

Arvostamme perheitä ja niissä tehtävää kasvatustyötä

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on perustunut sukupolvien väliseen hiljaiseen sopimukseen: lapsia syntyy, perheissä ja kodeissa heitä hoivataan ja kasvatetaan hyviksi ihmisiksi ja kunnan kansalaisiksi. Tukena ovat monet tärkeät palvelut neuvolasta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen sekä tulonsiirrot kuten lapsilisä ja vanhempainrahat. Nämä me kaikki verovarjoilla kustannamme.

Ikäluokkien raju pieneneminen haastaa eläkejärjestelmää, työvoiman saatavuutta sekä palvelurakenteita. Hyvän Suomen rakenteet horjuvat. Puolueet eivät ole ottaneet rajua väestökriisiä tähän mennessä riittävän vakavasti. Keskusta on sitoutunut toimimaan käänteiden puolesta: jokaisella Suomessa asuvalla tulee olla mahdollisuus päästä toivomaansa lapsilukuun, joka on nykyisin keskimäärin kaksi lasta. Tarvitaan lisää sekä esikoisia että seuraaviakin lapsia perheisiin. Perheet, yksilöt ja parisuhteet ovat monenlaisia, joten tarvitaan myös perheiden monimuotoisuuden parempaa tunnistamista.

Keskusta sitoutuu naisten ja lasten ihmisoikeuksien edistämiseen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä erilaisten ja erikokoisten perheiden tukemiseen. Kunnioitamme perheiden moninaisuutta. Perhesuunnittelun sekä lisääntymistukeiden tuki ovat osa valinnanvapautta, joka kuuluu hyvään Suomeen. Jokaisella on oikeus omaan kehoonsa, johon kuuluu myös oikeus ehkäisyyn ja sen neuvontaan sekä raskaudenkeskeytykseen.

Lapset ovat lahja, johon jokaisella tulee olla oikeus. Siksi me teemme kaikkemme tahattoman lapsettomuuden poistamiseksi.

Keskusta haluaa rakentaa hyvää Suomea. Se ei onnistu, ellei lasten kasvatustyötä ja perheitä arvosteta nykyistä enemmän niin politiikassa, työelämässä kuin taloudessakin. Perheiden lapsitoiveiden toteutuminen on miljardiluokan ratkaisu Suomelle. Vanhempien lasten kasvatukseen käyttämä aika ja muut panokset on tehtävä näkyväksi. Siitä hyödynnämme kaikki. Perheiden ja vanhemmuuden tuki on uutta isänmaallisuutta, johon erilaiset työnantajat, yritykset ja elinkeinoelämä on saatava mukaan.

Moderniin perhepolitiikkaan: maksetaan velkamme lapsiperheille

Keskusta haluaa avata Suomessa keskustelun modernista perhepolitiikasta. Vanhemmuudesta ja lasten kasvatustyöstä on palkittava. Kaikki, myös lapsettomat, hyötyvät lasten kasvatustyöstä mutta suuri osa siitä jää talouden menestyksen mittareissa näkymättömäksi. Olemme kaikki velkaa lapsiperheille.

Emme voi jatkaa entisellä linjalla. Lapset eivät ole itsestäänselvyys. Jos yhteiskunta ei arvosta lasten kasvattamista, se heijastuu myös syntyvyyteen. Vuosikymmenien aikana lapsiperheiden taloudelliset etuudet ovat heikentyneet. Esimerkiksi lapsilisän reaaliarvo on laskenut 1990-luvusta 40 prosenttia. Näillä on merkitystä.

Uuden sukupolven luomiseen tarvitaan verorahoja, mutta sitäkin enemmän vanhempia. Syntymän jälkeen kestää noin 25 vuotta, ennen kuin ihminen muuttuu tukea tarvitsevasta veronmaksajaksi. Vanhemmat eivät pidä kirjaa siitä, kuinka paljon aikaa ja rahaa he käyttävät lasten kasvatukseen ja hyvinvointiin. Nämä resurssit tulisi kuitenkin nähdä koko yhteiskunnan etuna ja palki-

ta kotona tehtävästä työstä, jotta syntyvyys voisi lähteä nousuun.

Hyvinvointiyhteiskuntamme sukupolvien välinen sopimus on kirjoitettava uudelleen ja näkyväksi. Mukaan tarvitaan myös elinkeinoelämän toimijat. On väärin luulla, että vastasyntyneen lapsen hoidolla ja huolellisella kasvatuksella ei olisi suhdetta esimerkiksi elinkeinoelämän menestykseen. Huomio on työelämäasioissa liiaksi kiinnittynyt vain vanhempainvapaiden jakamiseen isien ja äitien kesken. Vanhemmuus pitäisi ottaa työelämässä kunniana eikä rasitteena. Joustoa tarvitaan niiltä, joilla ei ole kasvatusvastuuta kannettavanaan.

Suomessa on muiden pohjoismaiden tavoin laajat vanhempainvapaat, päivähoitopalvelut sekä erilaiset tulonsiirrot. Tämä lapsi- ja perhemyönteinen politiikka auttaa yhdistämään työtä ja perhe-elämää. Vanhemmat kussantavat itse huomattavan osan näistä palveluista ja tuista maksamalla veroja. Nämä eivät yksin riitä perhe- ja lapsimyönteiseen politiikkaan ja kasvatustyön palkitsemiseen etenkin, kun tulonsiirtojen taso on vuosikymmenten myötä alentunut olennaisesti.

10 keinoa

tukea toivotun lapsiluvun toteutumista

Yksittäistä syytä alhaiselle syntyvyydelle ja toivotun lapsiluvun toteutumattomuudelle on mahdotonta löytää. Tutkimusten mukaan syinä korostuvat muun muassa pidentynyt nuoruus, koettu epävarmuus sekä ”hyvän vanhemmuuden” oletetut vaateet ja kustannukset. Keskusta pyrkii puuttumaan syntyvyyden räikeimpien esteisiin.

Myös luottamus toisiin ihmisiin ja tulevaisuuteen vaikuttaa lapsensaantitoiveisiin.

Alhaisen syntyvyyden taustalla väijyy nuorten huolet tulevaisuudesta ja globaaleista ongelmista kuten ilmastonmuutoksesta, luontokadosta, sodan uhasta ja kärjistyneestä tunnelmasta, jotka Keskusta ottaa vakavasti.

1. Tahattoman lapsettomuuden hoito:

Joka viides hedelmällisessä iässä oleva suomalainen kohtaa tahattoman lapsettomuuden. Taustalla voi olla lääketieteellinen syy, kuten sairaus tai elämäntilanteeseen liittyvä syy, kuten kumppanin puuttuminen. Lapsetto-

muushoitojen aloittamiseen vaikuttaa moni tekijä, kuten paino, ikä ja kotikunta. Keskusta näkee, että lääketieteellistä lapsettomuutta tulee hoitaa ehdoitta ja elämäntilannelapsettomuuteen on myös ratkaisuja. Suomessa ikäluokasta noin 5 % on syntynyt lapsettomuushoitojen seurauksena.

Turvataan jonottomat hedelmöityshoidot ja luodaan keskenmenoihin hoitopolku. Keskusta on valmis hedelmällisyshoitojen rajoitusten löysentämiseen Tanskan mallin mukaisesti. Tanskassa hoitokertojen tuplaaminen kolmesta kuuteen nosti lasten saamisen mahdollisuutta 66 prosentista 80 prosenttiin. Lisätään hoitokertoja ja tuetaan vanhemmuuden toiveissa niin, että esimerkiksi ylipaino tai kotikunta ei enää ole hedelmöityshoitojen esteenä. Laitetaan myös hoitopolut kuntoon endometrioosin ja muiden gynekologisten sairauksien ja oireyhtymien hoitoon. Jokaisen on saatava apu tahattomaan lapsettomuuteen ajoissa ja saavutettavasti.

- 2. Hedelmällisyystietoisuus:** Suomalaisista 20–45-vuotiaista 85 prosenttia toivoo lapsia ihanteellisessa versiossa elämästään. Naisten ikä ensimmäisen lapsen syntyessä oli keskimäärin 29,6 vuotta, vaikka hedelmällisyys alkaa laskemaan jo 25. ikävuoden kohdalla.

Hedelmällisyystieto ja -neuvonta tulee ottaa osaksi erilaisia nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluita niin kouluissa, kutsunnoissa kuin opiskelijoiden terveydenhuollossakin.

- 3. Parisuhteet ja vanhemmuus:** Viime vuosi oli ensimmäinen koko Suomen historiassa, jolloin parisuhde päättyi todennäköisemmin eroon kuin eteni avioliittoon, rekisteröityyn parisuhteeseen tai lasten syntymään. Moni parisuhde katkeaa tai sopivaa kumppania ei löydy. Tähän liittyvät myös naisten ja miesten asuinpaikkojen ja arvojen eriytyminen. Myös viimeisen 10 vuoden digitaalinen kehitys on suhteessa syntyvyyden romahtamiseen. Digiympäristö aiheuttaa parisuhteisiin riitoja ja eroja.

Parisuhteiden tukeminen ja viisas digilaitteiden käyttö on otettava osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Lisätään parisuhde- ja

perhekasvatus koulujen opetussuunnitelman perusteisiin. Suomeen tarvitaan pitkäjänteistä digihyvinvoinnin tutkimusta ja ruutuaikaa rajoittava lautasmalli. Vanhemmuuden tuen palvelut löydyttävä jokaisesta perhekeskuksesta.

- 4. Perheystävällisyys työpaikoilla:** Halu edetä omalla uralla on merkittävä syy lykätä lapsitoiveita. Raskaus ja pikkulapsiarki edelleen koetaan vaikeaksi yhteensovittaa töiden kanssa. Joka neljäs raskaana oleva myös kokee raskausyrjintää.

Aloitetaan perheystävällisten työpaikkojen luominen julkisista työnantajista: valtiosta, kunnista ja hyvinvointialueista. Perheystävällisyyden kannalta merkittäviä joustoja ovat mm. etätö, työaikajoustot, työvuorosuunnittelu ja uusiin tehtäviin kouluttautumisen tukeminen elämän-tilanteen niin vaatiessa. Perheystävällinen työpaikka tukee työntekijän jaksamista ja perheen ja työn yhteensovittamista. Perheiden tukiverkostoja on mahdollistettava antamalla myös isovanhemmille mahdollisuuksia yhdistää työtä ja perhettä tarpeiden mukaan. Raskausyrjintä etenkin määräaikaisissa työsuhteissa on lopetettava lainsäädäntöä tiukentamalla.

- 5. Perheystävällinen opiskelu:** Kesken-eräiset opinnot ovat 20–34-vuotiaiden keskuudessa yleinen syy lastensaannin lykkäämiseen. Korkeakouluopiskelijoista joka viides on perheellisiä, jotka saavat myös opintorahan huoltajakorotusta. Tutkimusten mukaan korkeakouluopiskelijoilla on puutteita tiedoissa ihmisen lisääntymiskyvystä, hedelmällisyydestä ja iän yhteyksistä niihin.

Opiskelijajärjestöjen ja korkeakoulujen tulisi tarjota perheystävällistä opiskelukulttuuria, joustavia opiskelun tapoja sekä tukea lastenhoitoon. Riittävä perusturva ja joustavuus ovat keskeisiä tekijöitä, jotta perheestä uskalletaan haaveilla myös opiskeluaikana. Keskusta esittää, että opintotuen huoltajakorotus maksetaan jatkossa jokaisesta opiskelijan lapsesta. Jokaisen lapsen tulisi myös nostaa opintolainahyvitystä 10 prosenttiyksikköä. Perheelliselle opiskelijalle on oltava mahdollisuus suorittaa opinnot pidemmässä ajassa. Myös harjoittelukäytäntöjä on uudistettava niin, että perheellisten opiskelijoiden palkattomat harjoittelut kolmivuoroaloilla on mahdollista suorittaa lapsihaaveiden rinnalla.

- 6. Koulu, jossa pojatkin pärjää:** 35-vuotiaista miehistä puolella ei ole lapsia ja saman ikäisistä naisista 30 % ei ole lapsia. Lapsista on tullut tilastoissa ennen kaikkea paremmin toimeen tulevien ja korkeakoulutettujen oikeus. Koulupolun pituus näkyy sekä lapsihaaveiden toteutumisen, työllistymisen että taloudellisen pärjäämisen taustalla. Erityisesti poikien ja miesten koulussa pärjäämisen tukeminen tukee myös syntyvyyttä. Koulutuspolitiikka ja perheellistyminen kietoutuivat toisiinsa.

Ammatillinen koulutus tulee laittaa kuntoon, tukea riittävää lähiopetusta ja sitä kautta turvata toisen asteen jatko-opinnot. Ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan lisää tukea opiskeluun, sillä jopa 15 % ilmoittaa opintojen hidas-tuneen tuen puutteen vuoksi. Nuorten

tulevaisuuskokoa voidaan vahvistaa laadukkaalla koulutuksella ja sitä kautta uranäkymillä.

- 7. Enemmän työperäistä muuttovoittoa:** Joka kymmenes suomalainen lapsi on maahanmuuttajataustainen.

Kansainvälisten opiskelijoiden määrää on lisättävä ja Suomessa opiskelleille valmistuneille ulkomaalaisille on myönnettävä työ- ja oleskelulupa viideksi vuodeksi. Työperäisesti Suomeen tulleiden osalta perheen yhdistämisestä pitää tehdä joustavampaa.

Työvoiman saatavuusharkinnasta voidaan luopua. Rasismia ja etnistä syrjintää on määrätietoisesti torjuttava.

tava. Keskustan mielestä Suomi tarvitsee nykyistä enemmän työperäistä muuttovoittoa. Jos maahanmuutto säilyy nykyisellä tasolla, Suomen väestö kohoaa yli 6 miljoonaan vuoteen 2040 mennessä.

- 8. Perheystävälliset kunnat ja hyvinvointialueet:** Merkittäviä lapsiperheitä tukevia päätöksiä tehdään kunnissa ja hyvinvointialueilla. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, harrastusmahdollisuuksien ratkaisuja tehdään kunnissa. Lähipalveluilla on merkitystä perheiden turvallisuuden tunteeseen ja arjen onnistumiseen.

Kunnat tekevät perhepolitiikkaa tukemalla esimerkiksi laadukasta varhaiskasvatusta, maksamalla kotihoidon tuen kuntalisää tai vaikka

vauvarahaa. Hyvinvointialueet ratkaisevat neuvolaverkon, perhekeskukset, perheiden matalan kynnyksen palvelut ja esimerkiksi kotipalvelun. Keskusta kannattaa alueiden aktiivista ja monipuolista tukea perheille ja perhesuunnitteluun. Kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja seurakunnan tiivis kumppanuus on näissä välttämätöntä. Jokaiselle alle kouluikäisen lapsen perheelle taataan oikeus kotipalvelun lastenhoidon tukeen 3 tuntia kuukaudessa. Niille perheille, joiden tukiverkot ovat ohuimmat on annettava lupaus tuesta arkisten askareiden tekemiseen.

9. Mahdollistava asuntopolitiikka:

Asumisen hinta näkyy syntyvyyden taustalla. Kaupungistuminen on lisännyt lapsiperheiden kokemusta asumisnелиöiden puutteesta. Omakotitaloissa asuvien pienituloisten lapsiperheiden osuus on laskenut voimakkaasti kymmenessä vuodessa samalla kun kerrostaloasuminen on lisääntynyt. Kaikista ahtaasti asuvista asutokannasta 76 prosenttia oli lapsiperheitä. Ahtaasti asuminen koskettaa lähes 400 000 lasta. Erityisesti alle 30-vuotiaat suomalaiset muuttavat kaupunkeihin, korkeammin koulutetut ja naiset muita useammin.

Asuntopolitiikkaa tulee raivata tilaa perheiden asumisvalinnoille. Lapsiperheillä tulee olla varaa ja mahdollisuuksia kaikenlaisiin asumismuotoihin myös kaupungeissa. Rakennusteollisuuden ahdinko on jo nyt pysäyttänyt kohtuuhintaisen vuokra-asumisen kohteiden suunnittelua ja rakentamista. Hallitus on poistanut ARA-tuet, joka kiihdyttää yhtälöä entisestään. Keskusta puolustaa omistusasumisen mahdollistamista yhä useammalle lapsiperheelle ja pyrkii vähentämään eriarvoistumista myös kaupunkien ja kuntien sisällä. Tavoitteena on uu-

distaa esimerkiksi varainsiirtoveroa siten, että asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöyhtiöiden sekä kiinteistöjen varainsiirtoveroprosentit yhdistettäisiin kustannusneutraalilla tavalla.

- 10. Perheystävällinen perusturva:** Perheiden taloudellinen tilanne vaikuttaa syntyvyyteen. Huoli oman toimeentulon tippumisesta vauvavuonna näkyy erityisesti isien osalta. Esimerkiksi ansiosidonnaisten vanhempainvapaiden korvaustaso on Suomessa edelleen alhaisin pohjoismaisessa vertailussa. Tutkimusten mukaan isä voisi kannustaa perhevapaille parhaiten korottamalla vanhempainrahaa.

Keskusta vastustaa sellaista sosiaaliturvan uudistamisen suuntaa, jossa etuuksien lapsikorotukset poistetaan ja lapsen kuluja kompensoidaan vain töissä käyville vanhemmille. Tämä ei turvaa lasten elatusta ja taloudellisesti turvallista lapsuutta. Sosiaaliturvan uudistuksessa on löydettävä ratkaisu, joka tunnistaa jokaisen lapsen arvon ja vanhempien tekemän työn, vähentää lapsiköyhyyttä ja on yhdenvertainen. Siksi keskusta esittää vanhempainetuuksien verovapautta. Se toisi näkyväksi lasten kasvatustyön arvon ja maksaisi velkaamme lapsiperheille. Verovapaus tulisi toteuttaa vaiheittain. Puolustamme myös kaikille perheille maksettavaa lapsilisää ja näemme sen tärkeänä tulonsiirtona lapsiperheille. Riittävästä perheiden perusturvasta on huolehdittava ja lapsiperheköyhyyttä vähennettävä.

Lopuksi

Keskusta haluaa olla vahvistamassa suomalaisten luottamusta tulevaisuuteen. Kyse on ennen muuta taloudesta, työllisyydestä, toimeentulosta ja turvallisuudesta. Tavoitteenamme on rakentaa Suomelle nykyistä parempi suunta.

Keskustan mielestä syntyvyyden kääntäminen nousuun on maamme tulevaisuuden kannalta kohtalonkysymys. Haluamme maamme pärjäävän ja menestyvän myös tulevaisuudessa. Arvostamme maatamme, sen kieltä ja kulttuuria. Haluamme, että Suomi voi hyvin myös 2050- ja 2100-luvulla.

Siksi haluamme vaikuttaa siihen, että syntyvyys kääntyy Suomessa nousuun.

Keskusta

